

CORONA SPELEN

Olympische bubbel al lek voor KL861 opsteeg

Van de zeven Nederlandse coronagevallen in Tokio zaten er zes in hetzelfde vliegtuig van KLM. Net als twee verslaggevers van deze krant. Een reconstructie van de olympische coronavlucht, waar iedereen door elkaar zat, en de crew ongetest aan boord mocht stappen.

Ho. Stop. „Wat gaat u doen meneer?” Een KLM-medewerker springt met zijn armen wijd voor onze neus, als we op zaterdagmiddag 17 juli twee uur voor vertrek van de KL861 naar Tokio een bekende van de wielploeg denken te begroeten. Of we dat liever niet willen doen, zo luidt het dringende verzoek. In de vertrekhal van Schiphol valt het direct op. Mensen met een oranje Team NL-shirt checken bij gereserveerde balies in en worden weggehouden van het 'normale' volk. Logisch, zeggen we tegen elkaar, de atleten worden afgezonderd. Net als daarna in de lounge van de nationale luchtvaartmaatschappij.

Pas als alle andere passagiers op hun stoel zitten, wandelt 'TeamNL' door de slurf het toestel binnen. Apart inchecken, aparte lounge, apart boarden, hier is over nagedacht. Maar wat er dan gebeurt, verbaast iedereen. Hockeyers, roeiers, skateboarders, tennisers en beachvolleyballers, ze nemen kriskras door het toestel plaats.

Jean-Julien Rojer herkent de tennisverslaggever, geeft een knipoog en neemt plaats op 19D. Wij ploffen neer op rij 15, met extra beenruimte, met dank aan alle vliegers die we voor ons werk mogen maken. Voor ons nemen vier hockeyers plaats, Jip, Joep, Jonas en Mirco. De rij daar weer voor delen beachvolleyballers Sanne en Madelein drie stoelen. Iets verder naar achteren zit dan weer wielverbondscoach Koos Moerenhout, met verzorger Ton de Vaan.

Van de business class, waar Tom Dumoulin en Kiki Bertens zitten, tot de achterste rij 44: overal zitten sporters, gemengd met minder atletische mannen en vrouwen, onder wie een flink aantal Japanners. En het wordt nog gekker, als er lastminute ook nog

► Bij de sporters leeft de vrees dat juist een stewardess het virus bij zich droeg

olympische sporters uit Ecuador, Chili en India het toestel in komen wandelen en overal door het toestel op lege stoelen plaatsnemen. Deze olympische bubbel is al lek voordat de piloot zich vanuit de cockpit tot de 'helden van TeamNL' richt en de Dreamliner naar de startbaan taxit.

Tijdens de vlucht is het stil aan boord. Al hoort taekwondoka Reshmie Oogink iemand hoesten en niezen. Het zal toch niet, zegt ze tegen haar coach. De atleten hanteren een jetlag-protocol, ze moeten doen alsof het nacht is en proberen te slapen. Geluksvogels hebben een rijtje van drie stoelen voor zichzelf, anderen hebben minder ruimte. Als het net donker is gemaakt aan boord, gaat een passagier dwars over het gangpad liggen slapen. Tot er iemand (geen sporter) op weg naar het toilet over haar struikelt.

De atleten hebben stuk voor stuk hun witte FFP2-mondkap van TeamNL op. Maar niet elke passagier neemt het even nauw met het mondkapje. Het KLM-personeel zegt er niets van.

Nieuw slachtoffer

De KL861 landt zondagochtend 18 juli om 08.24 uur Japanse tijd op Narita Airport. Negen dagen later is nog niemand het vluchtnummer vergeten. Deze vlucht is berucht geworden. Gisteren was er weer een nieuw slachtoffer van wat inmiddels de coronavlucht is gaan heten. Tennisser Jean-Julien Rojer is het zesde lid van TeamNL dat in Tokio positief testte op het virus. Vijf van hen zaten op dezelfde vlucht, net als NOS-commentator Jeroen Elshoff, die 350 kilometer ten noorden van Tokio in quarantaine zit in Sendai, waar de voetbalsters opulewedstrijden speelden.

In de Nederlandse ploeg in Tokio is na al die besmettingen nu een soort puzzel ontstaan. Wie weet zich nog te herinneren op welke stoel wie zat?

◀▼ Hockeyers Jip Janssen, Jonas de Geus en Joep de Mol aan boord van vlucht KL861. Onder: de tennisploeg, met Jean-Julien Rojer. FOTOS INSTAGRAM JIP JANSSEN, INSTAGRAM JULIEN ROJER

heeft intern gezegd dat het theoretisch mogelijk is om zelfs twaalf dagen na de besmetting nog positief te testen. Los van dat doemscenario is het zo mogelijk nog erger om te worden bestempeld als 'close contact'. Dan wachten – afhankelijk van de besmettingsgraad van de besmette persoon – tot veertien dagen quarantaine. Pechvogels mogen dan pas terugvliegen als de Spelen allang afgesloten zijn.

Charter

Of er echt fouten zijn gemaakt, moet blijken. Je zou kunnen denken dat je atleten uit de diverse sporten geclusterd in een vliegtuig zou moeten plaatsen in plaats van lukraak. KLM zegt in een reactie dat er 'uitgebreid contact' was met NOC*NSF met betrekking tot vervoer van TeamNL. Een woordvoerder: „De groep is zoveel mogelijk bij elkaar gezet met de kennis dat de TeamNL passagiers in drie secties (Economy Class, Economy Comfort Class en Business Class) verspreid zaten. Waar dat mogelijk was, zijn ook de middenstoelen vrijgelaten.”

Als de sportbond had willen uitsluiten dat er ook niet-sporters aan boord zaten, was een speciaal chartervliegtuig misschien een beter idee geweest. KLM voert nu eenmaal lijnvluchten uit (volgens zijn eigen richtlijnen), en daar mag iedereen een kaartje voor kopen.

Ook zo'n charter biedt overigens geen garanties. In Tsjechië loopt al dagen een nationaal debat over een speciaal geregeld toestel voor een groot deel van hun olympische selectie. Een teamarts die waarschijnlijk niet was gevaccineerd, maar vrouwde op mondwater als anticoronamiddel, heeft mogelijk diverse atleten besmet, zo luidt daar al dagen de coverstory. Of neem de Britten. Van de 889 atleten in Tokio is er niet één positief. Daar zijn ze best een beetje trots op. Ze vlogen net als de Nederlanders ook met 'gewone mensen' naar Japan.

De beelden die doorsijpelen van de coronahotels maken angstig. Als een melaatse werd tennisser Rojer gisterochtend afgevoerd van zijn appartement naar het speciale coronahotel. Alle tennisers zwaaiden hun geliefde vriend uit, niemand hield het droeg. Er wachtten Rojer tien lange dagen op een pieplein kamertje, zonder enige luxe en bezoek. Het verdriet verdrinken met een biertje zit er zelfs niet in, voedselpakketten worden eerst doorzocht. Uit de speakers in het plafond klinkt meerdere keren per dag een stem die oproept een gezondheidscheck te doen. Voor Rojer, Candy Jacobs, Reshmie Oogink, Finn Florijn, Josy Verdonkschot en de anonieme begeleider uit de roeiploeg heeft NOC*NSF een psycholoog paraat.

Tijdens het schrijven van dit verhaal druppelen negatieve testuitslagen van de verslaggevers binnen. Een gelijktijdige zucht van opluchting, weer een paar dagen geen stress.

AAN BOORD

Pas op als deltavariant incheckt

Vliegen wordt gezien als relatief 'coronaveilig', maar de deltavariant zorgt ook in de lucht voor grotere risico's. Met superspreaders aan boord verveelvoudigt de kans op besmetting.

Sander van Mersbergen
Schiphol

Weten we zeker dat de besmettingen die nu aangevoerd zijn te herleiden zijn tot de coronavlucht?

De eerste positieve test van tennisser Jean-Julien Rojer werd zondag afgenomen. Dat was acht dagen na de inmiddels beruchte vlucht en kan daar een direct gevolg van zijn. Gemiddeld houden wetenschappers een periode van vijf tot zeven dagen na besmetting aan waarin de test het vaakst positief uitslaat, maar langer kan ook. Uit een recente Chinese studie blijkt overigens dat mensen die besmet zijn met de deltavariant gemiddeld al 3,7 dagen na besmetting voor het eerst positief testen. De besmetting van Rojer zou van na de landing kunnen dateren.

Hoe veilig is vliegen, coronatechnisch?

De luchtvaart stelt dat het risico op besmetting laag is. Door de luchtcirculatie in vliegtuigen wordt de lucht afgezogen en met speciale filters van zoveel mogelijk virus-

deeltjes ontdaan. Veel wetenschappers gaan ervan uit dat als er besmettingen aan boord zijn, dat dat vooral via grote druppels en direct contact is, en niet zozeer door virusverspreiding via de lucht ('aerosoloverdracht'). In een recent onderzoek trokken het RIVM en het Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR) de conclusie dat als iemand met corona aan boord gaat, mensen op de zeven rijen rond deze persoon een 'laag risico' lopen op infectie via de lucht.

► De luchtvaart stelt dat het risico op besmetting laag is

Blijft dit overeind met de deltavariant?

De deltavariant lijkt ook de kans op besmettingen aan boord van vliegtuigen te verhogen. „Mensen met deze mutant lijken veel meer virusdeeltjes bij zich te dragen”, zegt RIVM-onderzoeker Erwin Duizer. „In ons onderzoek zie je dat het risico op besmetting sterk toeneemt als er een superspreader aan boord zit.” Recent Chinees onderzoek suggereert dat mensen met de deltavariant duizend keer zoveel virusdeeltjes bij zich dragen. In de RIVM-simulaties is een superspreader iemand

die driehonderd keer zoveel virusdeeltjes uitscheidt. De kans op een besmetting werd in het onderzoek vijf tot acht keer zo groot met een superspreader aan boord, stelt Duizer. Ook verhoogt een lange vlucht (Amsterdam-Tokio duurt 11 uur) de kans op verspreiding via aerosolen. Duizer merkt wel op dat de kans op besmetting via aerosolen, zelfs met superspreaders aan boord, nog steeds relatief laag is.

Met zijn allen naar het vliegtuigtoilet: speelt dat nog een rol?

Volgens de officiële richtlijnen is de kans klein dat het coronavirus zich verspreidt via oppervlakten. OMT-lid Jan Kluytmans houdt een slag om de arm. „Als een besmettelijk persoon in een vliegtuig naar de wc gaat, de deurknop aanraakt en jij gaat meteen daarna en zit aan je gezicht, durf ik niet uit te sluiten dat je besmet raakt.” Uitzoemend naar het totaalplaatje – een mega-evenement in coronatijd – is het volgens Kluytmans onvermijdelijk dat je positieve gevallen krijgt. „Je zit met een pandemie die wereldwijd niet onder controle is, en met mensen die besmettelijk kunnen zijn zonder dat ze ziekteverschijnselen hebben. Het is haast ondoenlijk om dat waterdicht te houden.”